Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: Lausunto alla mainittuun asiakirjaan

E 30/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous ja sosiaalikomitealla ja alueiden neuvostolle: EU:n toimien tehostaminen maailman metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi. https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/E+30/2019

1. **Yleistä**

Pyydettynä asiantuntijana lähetän kirjallisena lausuntonani seuraavan

Komissio on 23.7.2019 julkaissut tiedonannon maailman metsien suojelemisesta ja ennallistamisesta mukaan lukien metsäkadon torjunta.

Tiedonannon tavoitteena on ehdottaa tapoja tehostaa EU:n toimia, joilla suojellaan maailman metsiä, erityisesti aarniometsiä, ja ennallistaa metsiä kestävällä ja vastuullisella tavalla. Yleinen tavoite on suojella ja lisätä maailman metsäpinta-alaa, jotta voimme parantaa ihmisten terveyttä ja toimeentuloa ja turvata terveen planeetan tuleville sukupolville.

Tiedonanto on jaettu neljään lukuun; 1) taustaa – maailman metsien tila, 2) tavoitteet ja soveltamisala, 3) viisi päätavoitetta metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen vastaisten EU:n toimien tehostamiseksi, 4) yhteenveto.

2. **Suomen kanta**

Perusmuistiossa MMM2019-00349 esitetty Suomen kanta tiedonantoon on selkeä ja yhteneväinen Suomen aikaisemmin esittämien Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista koskevien tavoitteiden kanssa.

Suomen lausunnossa todetaan – ihan perustellusti – että tiedonantoa ei vielä voida pitää lopullisena, vaan jatkotarkasteluja tiedonannossa esitettyjen toimenpiteiden osalta tarvitaan.

Erityisen huolestuttavana pidän sitä, että tiedonannossa ei lainkaan mainita YKn ilmastosopimuksen keskeistä metsäkadon torjuntaan tähtäävä mekanismia REDD+:aa, vaikka EU on siihen ilmastopolitiikassaan sitoutunut. Ainoa asia, joka tiedonannossa mainitaan REDD+:aan liittyen on tiedonannossa esitetty REDD+ Copernicus-palvelu, mutta varsinaisesta politiikkainstrumentista (REDD+) ei puhuta mitään. Vaikuttaa siltä, että tiedonannon nykyversio on valmisteltu liian suppeassa piirissä ilman ilmastopoliittista asiantuntemusta.

Toinen asia, joka tulee hyvin esille Suomen lausunnossa on vaatimus EUn politiikkatoimien johdonmukaisuudesta.

Voidaan kuvitella, että voimaan astuessaan EU esimerkiksi kannustaisi luomaan varmistusjärjestelmiä, joiden avulla voidaan tunnistaa ja tukea metsäkatoa aiheuttamattomia hyödykkeitä. Lisäksi arvioitaisiin kysyntäpuolella toteutettavia täydentäviä sääntelyyn liittyviä toimenpiteitä. Tässä suhteessa uusi lainsäädäntö voisi olla samansuuntainen esim. EU:n puutavara-asetuksen kanssa. Siinä kielletään laittomasti korjatun puutavaran ja tällaisesta puutavarasta valmistettujen tuotteiden saattaminen EU:n markkinoille. Lainsäädäntö kattaa sekä EU:ssa valmistetun, että muualta tuodun puutavaran ja puutuotteet.

Pidän tärkeänä sitä, että Suomi korostaa lausunnossaan metsien tilan seurantaa ja tieteellisen tiedon lisäämistä koskien globaalin metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen juurisyistä ja erilaisista toimenpiteistä – joita on ansiokkaasti lueteltu Suomen lausunnossa - tilanteen parantamiseksi.

Lisäksi pidän tärkeänä sitä, että Suomi korostaa lausunnossaan hyvää hallintoa ja selkeiden maanomistussuhteiden merkitystä, sillä nämä kaksi ovat niitä edellä mainittuja metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen keskeisiä juurisyitä, joihin on saatava muutos, jotta tilanne ylipäätänsä voisi kääntyä pitkällä aikavälillä parempaan suuntaan.

3. Tiedonannossa esitetyt toimenpiteet

Tiedonannossa esitetään viisi päätavoitetta metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen vastaisten EU:n toimien tehostamiseksi. Ohessa lyhyet kommentit kustakin tavoitteesta.

Päätavoite 1: Pienennetään maankäyttöön kohdistuvaa EU:n kulutusjalanjälkeä ja kannustetaan ihmisiä EU:ssa kuluttamaan tuotteita toimitusketjuista, jotka eivät aiheuta metsäkatoa

- Tavoitteena on kannustaa EU:ssa kuluttamaan tuotteita toimitusketjuista, jotka eivät aiheuta metsäkatoa, tällaisten tuotteiden tunnistamisesta, tarjoamisesta ja ostamisesta on tehtävä helpompaa toimittajille, valmistajille, vähittäismyyjille, kuluttajille ja viranomaisille.
- Esitetyt toimenpide-ehdotukset ovat kuitenkin varsin ”pehmeitä” (vuoropuhelun lisääminen, standardien ja varmistusjärjestelmien kehittäminen jne.). Ilman EUssa tapahtuvan kulutuksen ohjausta ja kysyntäpuolen sääntelyä tätä tavoitetta on vaikea saavuttaa.

Päätavoite 2: Tehdään yhteistyötä tuottajamaiden kanssa, jotta voidaan vähentää metsiin kohdistuvia paineita ja varmistaa, ettei EU:n kehitysyhteistyöstä aiheudu metsäkatoa

- Tässä kohderyhmänä (tuottajamaat) ovat EUn ulkopuoliset maat. Jos toimittaisiin yhdenmukaisesti EUn puutavara-asetuksen kanssa, tuottajamaina olisivat myös EU-maat.
- Sinänsä kannatettava ajatus se, ettei EUn kehitysyhteistyöstä aiheudu metsäkatoa. Tämä voisi olla myös EUn kehitysrahoituksen saamisen ehtona.

Päätavoite 3: Vahvistetaan kansainvälistä yhteistyötä metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttämiseksi ja kannustetaan metsien ennallistamiseen

- Tässä keskeisellä sijalla ovat EUn ja kolmansien maiden väliset kauppasopimukset. On ensiarvoisen tärkeää, että EU edistää sellaisia kauppasopimuksia, joissa on metsien suojelua ja kestävää metsätaloutta koskevia määräyksiä. Lisäksi tulee kannustaa sellaisten maatalous- ja metsätuotteiden kauppaan, jotka eivät aiheuta metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä

Päätavoite 4: Rahoituksen suuntaaminen kestävämpien maankäyttötapojen tukemiseen

- Samoin kuin edellä, on ensiarvoisen tärkeää, että EU edistää jäsenvaltioiden kanssa mahdollisia kestäviä mekanismeja, joilla voidaan houkutella vihreää rahoitusta metsille

- Lisäksi on tärkeää, että EU seuraa tarkasti yritysten toiminnan vaikutuksista ympäristöön, myös metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen, ja että yritysten tätä koskevaa raportointivelvollisuutta kehitetään

Päätavoite 5: Tuetaan metsiin ja hyödykkeiden toimitusketjuihin liittyvien tietojen saatavuutta, laatua ja käyttömahdollisuuksia. Tuetaan tutkimusta ja innovointia

- On tärkeää, että EU vahvistaa metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvää tutkimusta ja asiantuntemista Euroopassa ja kumppanimaissa ympäri maailmaa
- EU:hun tuotavien tuotteiden ympäristöjalanjälkeä on seurattava tehokkaasti ja toimitusketjuja koskevia tietoja on hyödynnettävä nykyistä paremmin.

Curitibassa 2.10.2019

Markku Kanninen
Trooppisen metsänhoidon professori
Viikin Tropiikki-instituutin (VITRI) johtaja
Helsingin yliopisto, metsätieteiden osasto
Sähköposti: markku.kanninen@helsinki.fi
Puhelin: +358-50-4486133